Наукові перспективи
Видавнича група

ISNN (print) 2708-7530
DOI: 10.52058/2708-7530-2023-2(32)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Миру нашій Україні

Випуск 2[32]
2023

Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління»

Громадська організація «Асоціація науковців України»

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)

Випуск № 2(32) 2023

Київ – 2023

Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration"

Public Organization "Association of Scientists of Ukraine"

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

Scientific Perspectives

(Series "Public Administration", Series "Law", Series "Economics", Series "Medicine",Series "Pedagogy", Series "Psychology")

Issue № 2(32) 2023

Kiev – 202

ISSN (print) 2708-7530

DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)

Наукові перспективи: журнал. 2023. № 2(32) 2023. С.460

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р. № 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки: державне управління, право та економіка
Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 27.02.2023, № 6/2-23)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та КНП "Клінічна лікарня No15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління». Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загально медичних дисциплін Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, професор, академік Академії будівництва України, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Федоренко Владислав Леонідович — доктор юридичних наук, професор, DrHb - доктор хабілітований наук правничих (Польська академія наук), Заслужений юрист України, директор Науково−дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна).

.Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор Національного авіаційного університету, президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Держаного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан) ;

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Бурик Зоряна Михайлівна — доктор наук з державного управління, старший викладач кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща) ;

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зоряна Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоровя та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна) ;

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Гвожьджєвіч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменникова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Гечбаія Бадрі Нодаровіч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дєгтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна) ;

Дєгтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна) ;

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна) ;

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна) ;

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна) ;

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Мальцев Дмитро Валерійович — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);

Мідельський Сергій Людвигович — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);

Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща) ;

Мотренко Тимофій Валентинович — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна) ;

Нікульчев Микола Олександрович — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);

Недбалек Карел — докор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату,MBA, адвокат (Чехія) ;

Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна) ;

Носирєв Олександр Олександрович — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна) ;

Орел Марія Григорівна — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна);

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Перестюк Інга Миколаївна — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна) ;

Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна);

Радзіховська Наталія Станіславівна — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна) ;

Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна) ;

Ситник Григорій Петрович — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Стовба Тетяна Анатоліївна – кандидат економічнихнаук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);

Тимошенко Наталія Юріївна — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);

Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна) ;

Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна) ;

Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна) ;

Цимбалюк Руслан Степанович — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна) ;

Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна) ;

Шаповалова Алла Миколаївна - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна) ;

Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна) ;

Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2023
© Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління», 2023
© Громадська організація «Асоціація науковців України», 2023
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2023

ISSN (print) 2708-7530
Наукові перспективи № 2(32) 2023

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Шаптала С.О., Романенко Є.О., Хращевський Р.В. 13
ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ: МИНУЛЕ, СЬОГОДЕННЯ, МАЙБУТНЄ

Karpenko L.M., Izha M.M., Korchovyi D.V. 33
CONCEPTUAL BASES FOR THE DEVELOPMENT OF MECHANISMS FOR PUBLIC MANAGEMENT OF STRATEGIC POTENTIAL IN THE HEALTH CARE AREA

Алексеєва К.А. 49
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Довгань В.І., Дурдас В.В. 61
ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ОБ'ЄКТІВ БУДІВНИЦТВА В СИСТЕМІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Іванова В.М. 72
ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В УКРАЇНІ

Ковальський Д.В. 84
ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ АКТУАЛЬНОСТІ ЗАГРОЗ КАДРОВІЙ БЕЗПЕЦІ ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Корнійчук О.О. 96
ДОСВІД ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ЩОДО РЕАГУВАННЯ НА ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ У ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Лазор О.Я., Юник І.Г. 108
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Лукашук М.В. 123
АНАЛІЗ ПРОЗОРОСТІ РЕГІОНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Майстренко К.М. 135
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПАРЛАМЕНТСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Рачинський А.П. 143
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Решетова Г.І., Верительник С.М., Тарасенко Д.Л. 157
РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Сірик З.О., Лесків Т.С. 171
ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ НА РОЗВИТОК ГРОМАД В УКРАЇНІ

Цимбал Б.М. 182
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Шандрик В.І. 193
ДЖЕРЕЛЬНИЙ ОГЛЯД НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ СФЕРИ

Шулімов С.Ф. 210
ВПЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ВИРОБЛЕННЯ ТА ВТІЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

СЕРІЯ «Економіка»

Абрамова І.О. 224
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЗВО

ISSN (print) 2708-7530
Наукові перспективи № 2(32) 2023

Боднар О.А. 234
МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Загарій В.К., Ковальчук Т.Г. 247
СУЧАСНА СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В КРАЇНАХ СВІТУ ТА УКРАЇНІ

Іваненко О.І., Якимчук В.А. 259
СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПОСЛУГ ТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Карпінський Б.А., Карпінська О.Б. 272
ДЕРЖАВОТВОРЧИЙ ПАТРІОТИЗМ НАЦІЇ ЯК СТРАТЕГІОЛОГІЧНИЙ НАПРЯМ В АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Комліченко О.О., Ротань Н.В. 288
ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧО–ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ АНАЛІЗУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Люта Д.А., Маковецька Н.В., Бай А.А. 304
СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СЕРВІСУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Матюха М.М. 314
ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Піскун А.В. 327
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДПРИЄМСТВА

Стрижеус Л.В. 340
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Чуйко М.М. 350
ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ У ПРОСУВАННІ НА РИНОК ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Шашина М.В., Харитоненко Д.В. 366
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

СЕРІЯ «Право»

Зеленський С.М., Левченко В.О., Бур'янова О.О. 377
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВИМ ТА ВЕТЕРАНАМ

Минькович-Слободяник О.В. 391
ЕКОЦИД В УКРАЇНІ, ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ВІДШКОДУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ШКОДИ

Параниця Н.В., Параниця С.П. 404
АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗНАННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Романюк В.В. 413
ПРЕДМЕТ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

СЕРІЯ «Психологія»

Кондратьєва І.П. 423
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У РОБОТІ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Московець Л.П. 432
ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГУ В РОБОТІ З ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Санніков О.І., Ісаков О.Ю. 444
САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІОНАЛА: РОЛЬ САМОСТІЙНОСТІ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

ISSN (print) 2708-7530
Наукові перспективи № 2(32) 2023

УДК 657.1

https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-404-412

Параниця Надія Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08200, тел.: (067) 281-23-79, https://orcid.org/0000-0003-3682-4979

Параниця Сергій Павович кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри правоохоронної діяльності, Державний податковий університет, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08200, тел.: (097) 216-25-43, https://orcid.org/0000-0001-7907-1220

АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗНАННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Анотація. Досліджено правові та інституційні засади протидії корупції.

Розгорнуто сучасні підходи до протидії корупції з урахуванням нових загроз та факторів, що сприяють поширенню цього негативного соціального явища. Відображено теоретико-методологічні засади моніторингу проявів корупції та антикорупційних заходів, сформульовано пропозиції щодо їх орієнтації на усунення причин та умов корупції. Окреслено три проблеми, які потрібно вирішити: по-перше, необхідно впровадити повноцінну систему запобігання корупції, друга проблема це забезпечення державних службовців належною оплатою праці та головна проблема це створення ефективної адміністративної та кримінально-правової системи покарань.

Розглянуто такі дефініції як корупція та корупційні правопорушення.

Доведено, що в Україні корупційні правопорушення виявляються в різних формах і в різних сферах суспільних відносин.

Дана оцінка індексу сприйняття корупції. Проаналізована динаміка та структура корупційних правопорушень.

У роботі проведено комплексний правовий аналіз протидії корупції як соціального явища.

Досліджено проблеми імплементації положень міжнародних конвенцій у частині інституту відповідальності з урахуванням відмінностей у базових підходах національних правових систем; корупційних ризиків; створення правових моделей, що дозволяють передбачати, попереджати, виявляти, припиняти та нівелювати негативний вплив корупції на суспільство, державу, світові господарсько-економічні, політичні та соціальні процеси.

У роботі використаний різноманітний нормативний, статистичний, науково-практичний матеріал, що дозволило сформулювати рекомендації щодо вдосконалення способів та методів боротьби з корупційними проявами.

Ключові слова: корупція, індекс сприйняття корупції, антикорупційні органи, правоохоронні органи, корупційні правопорушення.

Paranytsia Nadiia Volodymyrivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting Technologies and Business Analytics, State Tax University, University St., 31, Irpin, 08200, tel.: (067) 281-23-79, https://orcid.org/0000-0003-3682-4979

Paranytsia Serhiy Pavovych Candidate of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Law Enforcement, State Tax University, University St., 31, Irpin, 08200, tel.: (097) 216-25-43, https://orcid.org/0000-0001-7907-1220

ANTI-CORRUPTION KNOWLEDGE AND APPROACHES TO ANTI-CORRUPTION

Abstract. The legal and institutional foundations of combating corruption have been studied.

Modern approaches to combating corruption are developed, taking into account new threats and factors contributing to the spread of this negative social phenomenon. The theoretical and methodological principles of monitoring manifestations of corruption and anti-corruption measures are reflected, suggestions are formulated regarding their orientation to eliminate the causes and conditions of corruption. Three problems that need to be solved are outlined: firstly, it is necessary to implement a full-fledged system of prevention of corruption, the second problem is to provide civil servants with adequate remuneration, and the main problem is to create an effective administrative and criminal law system of punishments.

Such definitions as corruption and corruption offenses are considered.

It has been proven that in Ukraine, corruption offenses appear in various forms and in various spheres of social relations.

The evaluation of the corruption perception index is given. The dynamics and structure of corruption offenses are analyzed.

The work provides a comprehensive legal analysis of combating corruption as a social phenomenon.

The problems of implementation of the provisions of international conventions in terms of the institution of responsibility were studied, taking into account the differences in the basic approaches of national legal systems; corruption risks; creation of legal models that allow predicting, warning, detecting, stopping

and leveling the negative impact of corruption on society, the state, global economic, political and social processes.

Various regulatory, statistical, scientific and practical materials were used in the work, which allowed for the formulation of recommendations for improving methods and methods of combating corruption.

Corruption is constantly evolving, changing not only quantitatively, but also qualitatively. It is quite a complex social phenomenon.

Corruption exists in all states, regardless of socio-economic and political development, and takes on new transnational forms. Its causes, as well as its consequences, are a serious challenge to the state, as they lead to a decrease in the effectiveness of state institutions, deform the foundations of the social order, and sharply reduce the potential of law in the management of state affairs. But when comparing Ukraine with any EU state, we must remember that in 2021, according to the Corruption Perceptions Index, our state took the last place in Europe and fell from 117th to 122nd place out of 180 possible.

In this regard, countering corruption and the fight against it in Ukraine require an immediate solution. The anti-corruption strategy of modern law-making and law enforcement is aimed not only at the inevitability of punishment for corrupt actions, but also at the consistent elimination of the conditions for the occurrence of corruption.

Keywords: corruption, corruption perception index, anti-corruption bodies, law enforcement bodies, corruption offences.

Постановка проблеми. Корупція постійно еволюціонує, змінюється не тільки в кількісному вимірі, але і в якісному. Вона досить складне соціальне явище.

Корупція існує у всіх державах незалежно від соціально-економічного та політичного розвитку, набуває все нові транснаціональні форми. Її причини, як і обумовлені нею наслідки, є серйозним виклик державі, оскільки призводять до зниження ефективності державних інститутів, що деформують основи суспільного ладу, різко скорочують потенціал права в управлінні державними справами. Але порівнюючи Україну із будь-якою державою Євросоюзу, маємо пам’ятати, що наша держава в 2021 році за показниками в Індексі сприйняття корупції зайняла останнє місце в Європі і опустилася із 117 на 122 місце зі 180 можливих.

У зв'язку з цим протидія корупції та боротьба з нею в Україні потребують негайного вирішення. Антикорупційна стратегія сучасної правотворчості та правозастосування направлена не тільки на невідворотність покарання за корупційні дії, а й на послідовну ліквідацію умов виникнення корупції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування доктринальних підходів до визначення корупції та правових основ протидії корупції досить широко висвітлені в науковій літературі. Заслуговують на увагу праці: Баганець О.В., Бараш Є.Ю., Бондаренко О. С., Гусарєв С. Д., Чернєй В. В., Чернявський С. С. та ін.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури дозволив зробити чітке розуміння того, що корупція – це соціальна хвороба, яка негативно впливає не лише на імідж України, а й на повсякденне життя її громадян. Протистояння цієї хвороби – завдання не лише спеціалізованих органів, а й усього суспільства, кожної людини, тому протидія корупції з «набору» розрізнених заходів боротьби з «поганими чиновниками» перетворюється на один із найважливіших напрямів державної політики та набуває системного характеру.

Мета статті – здійснити системний аналіз та дослідити корупцію в Україні.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі корупція існує майже в кожній країні, але такі масштаби які існують в Україні просто катастрофічні. В нашій країні корупційні правопорушення виявляються в різних формах і в різних сферах суспільних відносин.

Україна, яка в 2021 році за показниками в Індексі сприйняття корупції зайняла останнє місце в Європі і опустилася із 117 на 122 місце зі 180 можливих.

Серед сусідів найкраща ситуація у Польщі – 56 балів. Лідерами світового рейтингу є Данія, Нова Зеландія та Фінляндія (по 88 балів). Найгірша ситуація у Сомалі (13 балів), Сирії (13) та Південному Судані (11). Нагадаємо, згідно з даними “Transparency International” значення показника варіюється від 0 до 100, нижче значення вказує на більш високу корупцію [2].

Виникає гостра потреба держави формувати ефективну скоординовану політику протидії корупції, встановлювати й заохочувати ефективні види практики, спрямовані на запобігання корупції [1].

Погоджуємося із Баганець Олексієм Васильовичем: «Не дивлячись на те, що в Україні за останні 5 років створено цілу низку нових антикорупційних органів (такої кількості їх немає в жодній країні Європи і світу) і навіть чи не єдиний в Європі «антикорупційний суд», стан боротьби із корупцією і, особливо, у вищих ешелонах влади, за цей час не покращився ні в кількісному вигляді, ні, тим більше, в якісному. На мою думку, якраз навпаки. Коротко спробую пояснити чому. Перш за все, хочу повідомити, що в 2019 році зменшилась кількість зареєстрованих корупційних кримінальних правопорушень (2517) проти 3679 в 2018 році. Окрім того, у слідчих підрозділах правоохоронних органів (крім НАБУ) впродовж минулого року

перебувало 2920 кримінальних проваджень з ознаками корупції, що теж суттєво менше, чим у 2018 році, коли їх було 3531» [1].

Головним джерелом ризику для України залишається загальний рівень корупції, діяльність правоохоронних органів та судової системи – таку думку висловила більшість представників фінансового сектору в рамках опитування, проведеного НБУ в травні поточного року серед топ-менеджерів найбільших банків та небанківських фінансових установ [2].

Існують різні точки зору щодо визначення поняття корупція.

Як зазначено в законі України «Про запобігання корупції» ст.3. корупція – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [4].

Наприклад, Бараш Євген Юхимович стверджує корупція – одне з найнебезпечніших для суспільства та держави явищ. Вона підриває авторитет державного апарату, дискредитує його діяльність, руйнує основні принципи, на котрі спирається будь-яка демократична держава, принципи рівності громадян перед законом, справедливості, неупередженості правосуддя, захищеності людини правоохоронними структурами від різного роду протиправних посягань і свавілля чиновників [1].

Відповідно корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [4].

Для того щоб розібратись у тому яку роль має запровадження в законодавство України норм що визначають таке явище, як «корупційне правопорушення» слід перш за все звернутись до норм Основного закону України. Так, ст. 22. Конституції України затверджує, що «при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод», а ст. 58. Конституції України визначає, що «закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи», більше того, відповідно до ст. 58. Конституції України «ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення» [5].

І в контексті конституційних норм, не зовсім зрозуміло як співвідносяться наведені визначення з нормами Розділу XVII Кримінального кодексу України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131) «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» та Глави 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122) «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» [6].

Динаміка корупційних правопорушень України за 2016-2021 рр. відображена в табл.1.

Таблиця 1

Корупційні правопорушення в Україні за 2016-2021 рр.

Рік	Зареєстровано правопорушень	Вручено підозру	Направлені до суду провадження з обвинувальним актом	Засуджено осіб за вироком, що набрали чинності
2016	9787	4741	3545	294
2017	10756	5923	4701	204
2018	10713	5953	5347	134
2019	9074	3937	3262	340
2020	11160	5676	4679	276
2021	6635	3516	2540	280

Джерело: побудовано авторами за даними [2]

Як бачимо (таб.1), найбільшу кількість корупційних правопорушень було зареєстровано в 2020 році 11160, але підозр вручено найбільше було в 2018 році – 5953, також найбільше справ направлених до суду з обвинувальним вироком було в цей рік – 5347.

Аналіз динаміки та структури корупційних правопорушень свідчить, що за 2016–2021 рр. менше половині вручено підозру, ще менший відсоток від 35,95% до 49,91% частка правопорушень, що направлені до суду провадження з обвинувальним актом, а частка правопорушень за якими було засуджено осіб, що набрали чинності взагалі зовсім мізерна від 1,25% до 4,21% (рис.1).

Рис. 1. *Динаміки та структури корупційних правопорушень за 2016–2021 рр, %*

Джерело: складено авторами на основі даних [2]

Отже, виникає гостра потреба знизити рівень корупції в Україні, це можливо, якщо вирішити три проблеми одночасно. По-перше, необхідно впровадити повноцінну систему запобігання корупції. Друга проблема це забезпечення державних службовців належною оплатою праці та головна проблема це створення ефективної адміністративної та кримінально-правової системи покарань.

Що стосується другої проблеми приведемо оплату праці, державних службовців, які покликані боритися із корупцією. Наприклад, перший заступник спеціалізованої антикорупційної прокуратури Максим Грищук у грудні мав найвищу зарплату – 453 тис. 25 грн. У цій сумі оклад становить лише 75,7 тис. грн, решта – надбавки та матеріальна допомога. Голова Національного агентства з питань запобігання корупції Олександр Новіков заробив 239 тис. 689 грн – оклад, надбавки, премія за листопад та грудень, оплата за відрядження та відпустку. Заступники Новікова заробили: Роман Сухоставець – 156 тис. 276 грн, Олександр Стародубцев – 153 тис. 31 грн, Іван Пресняков – 146 тис. 565 грн. Заступники також отримали премії за грудень та відпускні (крім Стародубцева). У Національному антикорупційному бюро найвища зарплата була у Тетяни Варварської – 185 тис. 597 грн. Анатолій Новак та Гізо Углава заробили 174 тис. 199 грн та 171 тис. 526 грн відповідно. Директор НАБУ Артем Ситник заробив у грудні 164 тис. 514 грн [1].

На нашу думку, досить м'яке покарання за корупцію, згідно з статтею 369 Кримінального кодексу України «пропозиція чи обіцянка службовій особі надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи не вчинення службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища – караються штрафом від п'ятисот до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк» [3].

Тому вважаємо, що поряд з відсіччю військової агресії не менш актуальним пріоритетом для всіх органів державної влади сьогодні має стати боротьба з корупцією.

Висновки. Багато науковців, зростання корупції в Україні пов'язує із таким причинами як ковід-19, війна в Україні, все це так, але на нашу думку, ці проблеми навпаки мають слугувати для всіх українців поштовхом для боротьби із корупцією. Адже ми як ніхто розуміємо яку високу ціну ми платимо за не бажання подолати корупцію у всіх її проявах.

Література:

1. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст] : *матеріали V Міжнар. наук.- практ. конф*. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Чернєй, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. Ч. 1. 300 с.

2. Національний банк України. Опитування про системні ризики фінансового сектору. Травень 2022. URL: https://cutt.ly/y19vSjp

3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст.2056. URL: https:// zakon.rada.gov.ua/ laws/show/1700-18#Text.

5. Чубенко А. Г., Лошицький М. В., Павлов Д. М., Бичкова С. С., Юнін О. С. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції. К. : Ваіте, 2018. 826 с.

6. Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції в Україні : дис… доктора юрид. наук : 12.00.08 / Сумський державний університет; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро, 2021. (також: Бондаренко О. С. Концепція кримінально-правової протидії корупції : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2021. 472 с.).

References:

1. Bahanets, O. V. (2020). Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri [Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri]. Proceedings from: V Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia « Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri » – The Sixth International Scientific and Practical Conference « Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri ». [in Ukrainian].

2. Natsionalnyi bank Ukrainy. *Opytuvannia pro systemni ryzyky finansovoho sektoru. Traven 2022.* Available. Retrieved from http://data.worldbank.org.

3. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine of April 5, 2001 № 2341-III. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2001. № 25-26. Article 131. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14#Text

4. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine.. 2014. № 49. Article.2056. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text.

5. Chubenko, A. H., Loshytskyi, M. V., Pavlov, D. M., Bychkova, S. S., & Yunin, O. S. (Eds.). (2018). Terminolohichnyi slovnyk z pytan zapobihannia ta protydii lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu, finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia ta koruptsii [Glossary on prevention and counteraction to legalization (laundering) of criminal proceeds, terrorist financing, financing of proliferation of weapons of mass destruction and corruption]. Kyiv: Vaite [in Ukrainian].

6. Bondarenko. O. S. (2021). Kontseptsiia kryminalno-pravovoi protydii koruptsii v Ukraini : dys… doktora yuryd. Nauk. [The concept of criminal and legal countermeasures against corruption in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Sumy: SumSU [in Ukrainian].